

LG-2005-49263 – RG-2006-1000

INSTANS:	Gulating lagmannsrett – Dom
DATO:	2006-01-11
DOKNR/PUBLISERT:	LG-2005-49263 – RG-2006-1000
STIKKORD:	Erstatningsrett. Det offentliges ansvar. Vannskade. Forurensningsloven § 21 .
SAMMENDRAG:	Krav om regress for utbetalt erstatning for skade påført bolighus som følge av inntrengning av overvann fra kommunal vei. Retten kom til at kommunen var ansvarlig på objektivt grunnlag i medhold av forurensningsloven § 24a , uansett om det ble lagt til grunn av skaden skyldtes utilstrekkelig kapasitet på avløpsanlegget eller manglende vedlikehold.
SAKSGANG:	Stavanger tingrett – Gulating lagmannsrett LG-2005-49263.
PARTER:	Stavanger Kommune (Advokat Tor Plahte) mot If Skadeforsikring Norsk Avdeling Av Utenlandsk Foretak (Advokat Elisabet Marie Okkenhaug).
FORFATTER:	Lagdommer Ørnulf Jacobsen, lagdommer Ole-Arne Linga, sorenskriver Christian Fr. Wyller.

Saken gjelder krav om regress for utbetalt erstatning for skade påført bolighus som følge av inntrengning av overvann fra kommunal vei.

Stavanger tingrett avsa den 9. februar 2005 dom med slik domsslutning:

- «1. Stavanger kommune v/ ordføreren betaler til If Skadeforsikring AB v/ den norske filialens generalagent kr 139.670,- – ethundreogtrettinitusensekshundredeogsytti – med tillegg av morarente i henhold til forsinkelsesrenteloven § 2 regnet fra 5. juni 2004 til betaling skjer.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke».

Dommen er påanket til Gulating lagmannsrett av Stavanger kommune. Ankeforhandling fant sted i Stavanger tinghus den 3. november 2005. For den ankende part møtte overingeniør Odd Wilhelm Hetland sammen med prosessfullmektigen og ga forklaring. For ankemotparten møtte teknisk inspektør Trond Risåsen sammen med prosessfullmektigen og ga forklaring. Det ble hørt forklaring fra ytterligere to vitner og foretatt slik dokumentasjon som vist ved gjennomstrekning i utdraget.

Sakens bakgrunn og hva partene gjorde gjeldende for tingretten fremgår av tingrettens dom. Saksforholdet er i korthet at overflatevann i Ekrestubben, som er en kommunal vei, av årsaker som partene er uenige om, ikke ble ledet bort av rist og sandfangkum som var anlagt i veien for dette formål, men trengte inn i garasjen og kjelleren på et bolighus ved veien, med den følge at eiendommen ble påført skader. Hendelsen fant sted den 28. november 2001.

Eier av den skadde eiendom fikk utbetalt erstatning fra ankemotparten for tap som følge av skader med kr 139.670,-. Ankemotparten fremmet regresskrav mot den ankende part for beløpet. Kravet ble bestridt, og etter noe korrespondanse mellom partene, som ikke ledet til enighet, fremmet ankemotparten stevning i sakens anledning for Stavanger tingrett. Tingeretten avsa dom den 9. februar 2005, som gjengitt ovenfor.

Den ankende part har i det vesentlige anført:

Den faktiske årsak til at vannet ikke ble ledet bort gjennom avløpsanlegget hevdes mest sannsynlig å være at risten i veien var tettet til. Det hevdes å være en mindre sannsynlig årsak at sandfangkummen, som rummer 0,8 kubikkmeter, var fylt opp av masser slik at vann ikke kunne renne ut i avløpsrøret. Rettslig sett vil det være likegyldig hvilket alternativ som legges til grunn, da sluken i veien med tilhørende sandfangkum og rist er en innretning som hører til veien og ikke til avløpsanlegget.

Det anføres herunder særlig at veisluker ikke er særskilt omtalt i forarbeidene til loven, og at det ville

være ventelig at forholdet var blitt nærmere drøftet, dersom det var meningen å pålegge veimyndighetene et objektivt ansvar for slike innretninger.

I rettspraksis er problemstillingen, så vidt den ankende part kjenner til, behandlet kun i to underrettsdommer. Det ble i en dom ikke anført at sluken i veien ikke var omfattet av definisjonen i forurensningsloven § 21 . I Fredrikstad tingretts dom av 4. juli 2005 ble det lagt til grunn at sluken var en del av veien og ikke gikk inn under definisjonen.

Det hevdes at de hensyn som ligger bak regelen om objektivt ansvar, ikke er tilstede i nærværende tilfelle. Ved borttransportering av avløps- og overflatevann i rør foreligger det en risiko for farlige situasjoner ved at rørene er mangelfullt vedlikeholdt eller har for liten kapasitet. Det er annerledes for overflatevann før det kommer ned i avløpsanlegget. Faremomentet er her nedbørsmengden, som kommunen ikke har noen innvirkning på. Det må dessuten legges vekt på at borttransporteringen av vannet finner sted uten vederlag, og at hensikten med borttransporteringen primært er å sikre ferdselen for de veifarende. Dersom kommunen svikter sin oppgave, må et eventuelt ansvar vurderes ut fra reglene om ansvar som følge av manglende vedlikehold av vei, som etter sikker rett er et vanlig skyldansvar. Ulemper på naboeiendom må i tilfelle vurderes i relasjon til naboloven § 2 .

For øvrig anføres at vedlikeholdet av sluk og avløpsnett drives og vedlikeholdes av forskjellige etater innefor kommunen. Det er dessuten på tale å overlate ansvaret for vannforsynings-, avløps- og renovasjonstjenester for store deler av Rogaland til et frittstående selskap, samtidig som de kommunale avløpsanlegg vil bli overdradd til selskapet. Overdragelsen vil ikke omfatte gatesluk, sandfangkummer og ledninger frem til selskapets ledningsnett, som kommunen fortsatt vil beholde ansvaret for.

Slukene er anlagt med det formål å lede overvann bort fra veiene. Dette er i prinsippet ikke noe annet enn å fjerne snø og is fra veiene.

I eldre tider ble bortledning av vannet ordnet ved at veier ble anlagt med avrenning mot veikanten, slik at vannet kunne ledes bort i grøfter. Ansvaret for eventuell vannansamlinger i veibanen ville bli bedømt etter reglene om ansvar for manglende vedlikehold av veien. Det samme vil gjelde dersom en sluk går tett, og kantstein langs vegbanen hindrer vannet i å renne bort.

Det erkjennes at det foreligger en uforsvarlig ordning ved at det er ført rør inn i kummen. Det var etter den ankende part mening likevel ingen foranledning til å kontrollere forholdet ved overtakelsen av anlegget i 2001. Det anføres at røret må være satt inn senere og at kommunen i så fall uansett vil være uten ansvar.

For øvrig anføres at oppsitterne langs veien har vedlikeholdsplikt for risten i henhold til politivedtektene for Stavanger kommune.

Det er nedlagt slik påstand:

- «1. Stavanger kommune frifinnes.
2. Stavanger kommune tilkjennes saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett».

Ankemotparten har i det vesentlige anført:

Det anføres at det foreligger objektivt ansvar for kommunen ved at anlegget enten har hatt manglende kapasitet og/eller at vedlikeholdet har vært mangelfullt.

Hva gjelder årsaken til at vannet ikke ble bortledet, hevdes det å være mest sannsynlig at avrenning fra kummen ble hindret ved at kummen ble fylt med masse. Det hevdes at kommunen vil være ansvarlig på objektivt grunnlag også om årsaken var at risten på toppen av kummen var blitt tett.

Sandfangkummen med rist hevdes å være en del av avløpsanlegget, selv om det også er en del av veilegemet, og således omfattet av definisjonen i forurensningsloven § 21 . Formålet med innretningen er å lede bort vann fra veien og tilstøtende områder, og sikre at ledningen ikke blir tett av masser som følger med vannet. Også det forhold at det var ledet rør inn i kummen tilsier at kummen er å anse som en del av avløpsnett. For så vidt gjelder rekkevidden av forurensningsloven § 21 , vises ellers til juridisk teori, eksempelvis Tyrén: *Forurensningsloven og forskriftene til loven i praksis*, hvor det heter at avløpsanlegg i lovens forstand omfatter også « annet utstyr i tilknytning til ledningsnett ».

Det hevdes å være uten betydning for anvendelsen av § 21 hvordan kommunen har ordnet med fordelingen internt mellom etatene av ansvaret for de enkelte deler av anlegget.

Om kummen renner full eller risten går tett, foreligger det manglende vedlikehold. Det er også manglende kapasitet dersom avrenningsmuligheten er dårlig, og avløpsanlegget av den grunn ikke har kapasitet til å lede bort alt overvann. Det er uten betydning for ansvaret etter forurensningsloven § 24a om skaden inntreffer plutselig.

Det anføres at Stavanger kommunes vedtekter ikke fritar kommunen for ansvaret etter forurensningsloven § 24a . Kommunen kan ikke fraskrive seg ansvaret etter nevnte bestemmelse ved å overføre vedlikeholdsansvaret på private grunneiere ved politivedtekt. I denne sammenheng vises også til innledning til vedtektene, hvor det heter at « renholdsplikten. . . gjelder ikke i gater uten fortau ». Det er for øvrig ingen nødvendig sammenheng mellom subjektet for plikten etter politivedtektene § 5 og skadelidte.

Subsidiært anføres at kommunen hefter på culpagrunnlag. Kummen ligger i et problemområde hva gjelder bortledning av overvann. Det har vært flere skader både før og etter den skade nærværende sak gjelder. Kommunen har verken vedlikeholdsmanual eller vedlikeholdsrutiner. Kummen skulle vært omlagt for å gi forsvarlige avrenningsforhold, og det burde vært sørget for hyppigere vedlikehold.

Det hevdes eller at det forhold at det ledes vann inn i kummen også gjennom et avløpsrør, burde vært oppdaget og ordnet tidligere, dersom det var blitt foretatt en forsvarlig inspeksjon av kummen.

Det er nedlagt slik påstand:

- «1. Tingretten dom stadfestes.
2. If Skadeforsikring NUF tilkjennes saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 2 regnet fra 14 – fjorten – dager etter dommens forkynnelse og til betaling skjer».

Lagmannsretten skal bemerke:

Lagmannsretten legger til grunn som uomtvistet at skaden som ankemotparten har dekket ved erstatningsutbetalingen, skyldes overvann som strømmet inn på skadelidtes eiendom fra kommunal vei som følge av at innretninger som var anlagt til å lede bort overvannet ikke fungerte tilfredsstillende.

Lagmannsretten er med hensyn til erstatningsansvaret kommet til samme resultat som tingretten, men med en noe annen begrunnelse.

Slik saken var opplyst for tingretten, ble det lagt til grunn at manglende bortledning av vannet hadde to sannsynlige årsaker: enten at sandfangkummen var fylt opp av masser slik at vannet ble hindret fra å renne ut i avløpsrøret, eller at risten på toppen av kummen var tettet til. Tingretten fant « at den mest sannsynlige bakgrunn for oversvømmelsen i 2001 var at risten helt eller delvis tettet seg ».

Det er for lagmannsretten fremkommet nye opplysninger, som viser at det sannsynligvis ledes avløpsvann inn i kummen gjennom et rør nede i kummen. Det fremgår av fotografier og vitneforklaringer at røret som fører vann inn i kummen, er av samme dimensjon, og dermed formodentlig har samme kapasitet, som avløpsrøret som leder vannet ut av kummen. Den ankende part opplyser at tilførselsrøret hittil har vært ukjent for kommunen, og at det er uvisst når røret er plassert eller hvem som har plassert det. Det er således nå opplyst om tre mulige årsaker til at vannet ikke ble ledet bort fra veien.

Det anføres prinsippalt fra ankemotpartens side at kommunen er ansvarlig på objektivt grunnlag i medhold av forurensningsloven § 24a . Etter denne bestemmelse er eier av avløpsanlegg « ansvarlig uten hensyn til skyld for skade som et avløpsanlegg volder fordi kapasiteten ikke strekker til eller fordi vedlikeholdet har vært utilstrekkelig ». Uttrykket « avløpsanlegg » er nærmere definert i § 21 , 1. ledd, hvor det fremgår at det dermed menes « anlegg for transport og behandling av avløpsvann ». I § 21 , 2. ledd er « avløpsvann » nærmere definert som « sanitært og industrielt avløpsvann og overvann ».

Lagmannsretten er kommet til at den ankende part uansett hvilket av de nevnte årsaksforhold som legges til grunn, er ansvarlig på objektivt grunnlag i medhold av § 24, 1. ledd.

Lagmannsretten er ikke uenig med tingretten når det bemerkes at det kan være « uklart hva som

menes med « avløpsanlegg »). Som påpekt både av tingretten og partene bidrar rettspraksis ikke i nevneverdig grad til en avklaring. Hva gjelder rettspraksis vises til tingrettens premisser, som lagmannsretten tiltrer. I tillegg til de dommer som er omtalt i tingrettens premisser, er det for lagmannsretten fremlagt en dom av Fredrikstad tingrett av 4. juli 2005, hvor det legges til grunn at « gatesluk og sandfangkum samt ledningen derfra til påkobling av hovedledning. . . er en del av veinettet, og ikke av avløpsnettet ». En enkelt tingrettsdom kan etter lagmannsrettens vurdering ikke tillegges vesentlig rettskildemessig vekt ved den aktuelle avgrensning.

En nærmere angivelse av hvilke elementer lovens uttrykk « avløpsanlegg » i § 21 er ment å omfatte, er gitt i forarbeidene til forurensningsloven, hvor det i Ot.prp.nr.11 (1979-1980) side 126 heter:

« Som avløpsanlegg regnes anlegg som nyttes til transport og behandling av avløpsvann. Dette vil først og fremst være ledninger og renseanlegg, men også pumpestasjoner og annet utstyr i tilknytning til ledningsnett og renseanlegg må i denne sammenheng regnes som avløpsanlegg »

Avløpsvann er definert blant annet som « overvann (overflatevann) i form av avrenning fra regnvann og smeltevann som avledes på overflaten ». I forarbeidene til bestemmelsen i § 24a, blant annet Ot.prp.nr.39 (1998-1999) om lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven), side 374, er det vist til definisjonene i forurensningsloven § 21 .

I den utstrekning problemstillingen er omhandlet i fremlagt juridisk teori, kan det ikke ses gitt noen nærmere avgrensning enn det som allerede følger av lovens ordlyd og forarbeidene.

I mangel av avklaring i den nevnte teori og rettspraksis, legger lagmannsretten avgjørende vekt på innretningenes funksjon, sammenholdt med de presiseringer som fremgå av de siterte forarbeider. Hva gjelder sandfangkummen, legges til grunn at dens eneste funksjon er rensing og bortledning av overvann, i likhet med ledningsnettet som den er tilknyttet. Det samme gjelder etter lagmannsrettens syn også risten over sandfangkummen. Også dens formål er å rense og lede bort overvann, selv om dens plassering også gjør den til en del av veioverflaten. Lagmannsretten finner det således mest nærliggende å anse både rist og sandfangkum som deler av avløpsanlegg.

Slik lagmannsretten ovenfor har redegjort for vedrørende sin vurdering av årsakene til oversvømmelsen, knytter samtlige årsaker seg dermed til avløpsanlegget, og består av enten manglende vedlikehold av eller manglende kapasitet på anlegget, avhengig av hvilket alternativ som legges til grunn.

Etter det som er anført overfor lagmannsretten kan det ikke ses bestridt at skaden som følge av oversvømmelsen, og dermed det økonomiske tapet, gir grunnlag for et erstatningskrav overfor den ankende part medhold av skadeserstatningsloven § 4-2 , 1. ledd litra b, forutsatt at den ankende part kjennes ansvarlig for skaden etter forurensningsloven § 24 a . Når det etter ovenstående legges til grunn at dette ansvarsgrunnlag er tilstede, er også vilkårene etter skadeserstatningsloven § 4-3 for å kreve regress for utbetalt erstatning oppfylt.

Anken har etter dette vært forgjeves.

Ankemotparten har nedlagt påstand om saksomkostninger for tingrett og lagmannsrett. For lagmannsretten blir saksomkostninger å tilkjenne i medhold av tvml. § 180 , 1. ledd. Det kan ikke ses å foreligge slike særlige omstendigheter som kan gi grunnlag for fritak fra erstatningsplikten. Omkostningene er oppgitt til kr 28.000,-, hvorav salæret til prosessfullmektigen er oppgitt til kr 25.000,-. Lagmannsretten legger oppgaven til grunn. Lagmannsretten finner videre at saksomkostninger blir å tilkjenne også for tingretten. Lagmannsretten har for sitt vedkommende ikke funnet spørsmålet tvilsomt i slik grad at tvml. § 172 , 2. ledd kommer til anvendelse. Saksomkostninger for tingretten blir således å tilkjenne i medhold av tvml. § 180 , 2. ledd, jf. § 172 , 1. ledd. Det bemerkes at tingrettens vurdering av tvilen er uten betydning når saksomkostningene fastsettes av lagmannsretten i medhold av de nevnte bestemmelser. Saksomkostninger for tingretten er oppgitt til kr 29.000,-, hvorav salæret er oppgitt til kr 26.000,-. Lagmannsretten legger oppgaven til grunn.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

1. *Tingrettens dom, domsslutningens punkt 1, stadfestes.*
 2. *I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Stavanger kommune til If Skadeforsikring NUF 28.000 – tjueåttetusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av rente etter morarenteloven § 2 fra forfall til betaling finner sted.*
 3. *I saksomkostninger for tingretten betaler Stavanger kommune til If Skadeforsikring NUF 29.000 – tjuenitusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av rente etter morarenteloven § 2 fra forfall til betaling finner sted.*
-

Sist oppdatert 21. mai 2013